

7. Петров В., Цулая Л.В., Петрова О.П. Самостоятельная познавательная деятельность в системе развивающего обучения // Вестник ЧГПУ. – 2000. – № 4 (электронный вариант).
8. Пидкасистый П.И. Самостоятельная познавательная деятельность школьников в обучении: Теоретико-экспериментальное исследование. – М.: Педагогика, 1980. – 240 с.
9. Половникова Н.А. Воспитание познавательной самостоятельности.– Татарское книжное издание, 1968.– С.16.

УДК 378.115

С.Г. Черняк

*Київський національний університет
імені Тараса Шевченка*

ОСВІТНЯ ДІЯЛЬНІСТЬ КИЇВСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ В КОНТЕКСТІ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ (1838 – 1841 рр.)

У статті на засадах історико-порівняльного аналізу розглядаються правові механізми функціонування Київського університету періоду 1838 – 1841 рр. у проекції на його освітню діяльність

The article is devoted to the historical-comperative analysis of the legal mechanism of the Kyiv univiversity functioning during the period of 1838 – 1841 throught the proection of its educational activity.

Постановка проблеми. Реформування та модернізація вищої освіти України відповідно до європейських стандартів і принципів Болонського процесу потребує глибокого вивчення та творчого застосування повчального вітчизняного педагогічного досвіду минулих років. Важливою складовою в теоретичному осмисленні ретроспективних процесів розвитку освітньо-виховних парадигм є та площина науково-педагогічного пошуку, що охоплює вивчення педагогічних явищ і фактів у системі національної університетської освіти ХІХ століття. На особливу увагу, з нашої точки зору, заслуговує досвід правового регулювання освітньої діяльності Київського імператорського університету св. Володимира періоду 1838 – 1841 рр.

Аналіз актуальних досліджень. Об'єктивне вивчення історико-педагогічного досвіду формування та функціонування університетської класичної освіти є теоретичною основою та методологічним орієнтиром для вироблення й ефективного впровадження науково обгрунтованої стратегії вищої освіти на сучасному етапі. Розробці концептуальних основ дослідження

сприяли наукові розвідки Н.М. Гупана, В.М. Мадзігона, В.К. Майбороди, О.В. Сухомлинської, М.Д. Ярмаченка й ін. Конкретно-історичні, теоретичні аспекти, періодизація становлення та розвитку університетської освіти України окресленого хронологічного періоду частково висвітлена у працях О.В. Глузмана, Н.М. Дем'яненко, М.Б. Євтуха, Л.Ф. Курило, І.Є. Курляк та ін. Історико-юридичний аналіз організаційно-правових основ діяльності університетів Російської імперії другої половини ХІХ ст. на матеріалах України став предметом кандидатської дисертації Е.А. Писаревої. Однак, порівняння правових основ функціонування Київського імператорського університету св. Володимира з практикою освітньої діяльності закладу ще не були предметом спеціальних наукових робіт. Тому фактологічний матеріал, що подаватиметься нижче на основі історико-порівняльного аналізу, є актуальним, становить науковий і практичний інтерес.

Мета статті – здійснити історико-порівняльний зріз правого регулювання освітньої діяльності Київського університету окресленого періоду.

Завдання: проаналізувати основні положення Загального Статуту російських імператорських університетів 1835 р.; визначити вплив правових норм на перебіг освітньої діяльності Київського університету 1838 – 1841 рр.

Виклад основного матеріалу. Вагомим нормотворчим рішенням цього періоду стало поширення Загального Статуту російських імператорських університетів, затвердженого 26 липня 1835 р., на університет св. Володимира з відповідними поясненнями, доповненнями та змінами, здійсненими Радою Київського університету та схваленими імператором у 1838 р. Зазначимо, що Статут офіційно визначав навчальну та адміністративну структуру університетів Російської імперії, згідно з якою кожен навчальний заклад повинен складатися з певної кількості факультетів (філософського, юридичного, медичного), Ради та Правління. До складу Ради під керівництвом ректора входили ординарні та екстраординарні професори. Правління університету складають декани та синдик. Освітній заклад підпорядковувався міністру народної освіти та попечителю навчального округу [2, 4 – 5].

Радою університету св. Володимира було прийнято рішення про реорганізації двох відділень філософського факультету в окремі факультети: для 1-го – історико-філологічний, для 2-го – фізико-математичний [6, 30 зв.]. Тож, навчально-наукову структуру історико-філологічного факультету складали такі науки: філософія, грецька словесність і старожитності, римська словесність та старожитності, російська словесність і історія російської літератури, історія та література слов'янського нарiччя, всесвітня історія,

російська історія, політична економія та статистика, східна словесність (арабська, турецька, персидська, монгольська, татарська мови). На фізико-математичному – викладання чистої та прикладної математики, астрономії, фізики та фізичної географії, хімії, мінералогії та геогнозії, ботаніки, зоології, технології, сільського господарства, лісоводства та архітектури. Принагідно зауважимо, що викладач архітектури виконував обов'язки архітектора університету [2, 5 – 6].

На юридичному факультеті передбачалося викладання енциклопедії законодавства, російських державних законів, римського законодавства і його історії, громадянських законів (загальних, особливих і місцевих), законів благоустрою та благочинства, законів державного обов'язку та фінансів, поліцейських і кримінальних законів, основ суспільного правознавства [2, 6 – 7].

Відповідно до статуту ординарні й екстраординарні професори факультету, під керівництвом декана, складали факультетські збори. Предметом розгляду на зборах було: піврічний розподіл курсів і час викладання наук, аналіз методів викладання професорами, випробування студентів і всіх бажаючих здобути наукові ступені чи право на вступ до першого розряду державних чиновників, відбір кандидатів на заміщення учительських місць у гімназіях і повітових училищах округу за умови, що вони не мали для того відповідних атестатів і свідоцтв, цензура творів і перекладів до друку [2, 8 – 9]. Проте Рада Київського університету прийняла рішення про звільнення факультетів від обов'язків, які передбачали випробування кандидатів на учительські місця в повітових училищах округу, обґрунтовуючи це недоцільною завантаженістю викладацького складу навчального закладу за наявності в м. Києві двох гімназій, у яких за статутом навчальних закладів від 08.12.1828 р. має здійснюватись відбір на звання вчителя повітового училища [6, 31 – 31 зв.].

Повноваження Ради університету передбачали: виборність ректора, почесних членів і кореспондентів, професорів і ад'юнктів, призначення та звільнення лекторів і вчителів закладу, обговорення шляхів удосконалення викладання наук, розгляд протоколів випробувань на здобуття наукових ступенів, контроль за виконанням професорами посадових обов'язків, головний розподіл навчального і допоміжного приладдя при університеті і між закладами, надання дозволу на оприлюднення чи опублікування творів і перекладів, розгляд за поданням попечителя різноманітних училищних питань (удосконалення викладання наук, організація додаткових курсів, прийняття до керівництва книг та інших навчальних видань відповідно до

ст. 12 «Положення про навчальні округи» від 25.06.1835 р.). У кінці кожного місяця Рада мала подавати попечителю витяг з протоколу засідань, а наприкінці року – детальний звіт на розгляд міністру. До компетенції Правління входили господарча та поліцейська складові діяльності. Для дотримання благочинності та порядку в закладі функціонувала університетська поліція [2, 11 – 15].

Рішенням Ради Київського університету звітування попечителю про власну діяльність і роботу Правління мало здійснюватись відповідно до п. 25 проекту статуту, тобто не щомісяця, а через кожні два місяці, мотивуючи це завантаженістю документообігу [6, 32 – 32 зв.]. Зазначені зміни, унесені Радою, відповідали звітній практиці [13].

Статут регламентував обрання ректора терміном на чотири роки з числа ординарних професорів шляхом голосування на засіданні Ради. Останній затверджувався на посаді імператором. У випадку хвороби чи відсутності ректора його обов'язки виконує проректор, який також обирається Радою на чотири роки з числа ординарних професорів і затверджується міністром. Декани – на засіданні факультетських зборів з числа ординарних професорів на чотири роки. Затверджував на посаді також міністр. Професори, ад'юнкти та почесні члени університету призначалися міністром народної освіти [17]. Кандидатури кореспондентів, лекторів, учителів мистецтв, після обрання Радою, мали набути схвалення попечителя [2, 17 – 21].

Проте нами віднайдена інформація, що засвідчує певні суперечності на рівні визначення терміну повноважень окремих керівників навчального закладу. Загальним статутом було визначено термін перебування на посаді декана факультету – чотири роки. На практиці ж бачимо, що декан юридичного факультету С.М. Орнатський був затверджений на посаді міністром народної освіти С.С. Уваровим за встановленням на один рік [20], що відповідало проекту статуту 1833 р. Те ж саме стосується затвердження на посадах проректора С.О. Богородського, декана Г.М. Даниловича терміном на один рік [19], ректора К.О. Неволіна на два роки [21]. Останній у 1841 р. був перезатверджений на чотири роки [23]. Зазначені протиріччя було унормовано в цілому наприкінці 1841 р., коли указом імператора встановлювалось обрання ректора, проректора та деканів університетів Дерптського та св. Володимира терміном на чотири роки, відповідно до положень Загального Статуту [24].

Контроль за моральною та навчальною складовою освітньої діяльності здійснював інспектор, який, за поданням попечителя, призначався міністром [22]. Інспектору дозволялося бути присутнім під час випробування студентів. За особливих випадків він запрошувався на засідання Правління, в якому мав

право голосу нарівні з іншими членами [2, 18 – 19]. Щомісяця інспектор готував подання попечителю про стан навчальної діяльності, поведінки студентів [7].

У 1838 р. навчальний процес забезпечували 58 осіб. З них 11 ординарних професорів, 2 виконуючих обов'язки ординарних професорів, 1 екстраординарний професор, 6 ад'юнктів, 3 виконуючих обов'язки ад'юнктів, 2 професори богослів'я та церковного права [5, 2 – 3]. У 1839 р. – 54 особи: 10 ординарних професорів, 1 екстраординарний професор, 6 ад'юнктів, 3 виконуючих обов'язки ад'юнктів, 2 професори богослів'я та церковного права [14, 1 – 2]. У 1840 р. – 57 осіб: 13 ординарних професорів, 3 екстраординарних, 1 виконуючий обов'язки екстраординарного професора, 3 ад'юнкти, 5 виконуючих обов'язки ад'юнктів, 2 професори богослів'я [15, 2 – 3]. У 1841 р. – 60 осіб: 11 ординарних професорів, 5 екстраординарних професорів, 1 виконуючий обов'язки екстраординарного професора, 2 ад'юнкти, 5 виконуючих обов'язки ад'юнктів, 2 професори богослів'я [16, 2 – 3].

Станом на перше півріччя 1837/38 академічного року в установі навчалось 259 осіб: 115 – на філософському факультеті, 144 – на юридичному. З них за казенний кошт – 47, за власний – 212. Упродовж другого півріччя – 244 особи, 108 – на філософському, 136 – на юридичному, з яких на казенному утриманні – 46, на самоутриманні – 198. Станом на перше півріччя 1838/39 академічного року – 274 особи, 128 – на філософському, 146 – на юридичному. З них, казеннокоштных – 50, своєкоштных – 224 [7, 7 зв. – 20, 37 зв. – 50, 64 зв. – 79]. Упродовж першого півріччя 1839/40 академічного року – 125 осіб, 52 – на філософському, 73 – на юридичному факультетах, причому на казенному утриманні 29, на засадах самофінансування – 96 [10]. Протягом першого півріччя 1840/41 академічного року – 138 осіб, 54 – на філософському, 84 – на юридичному. З них за казенний кошт – 35, за власний – 103. Станом на друге півріччя – 150 осіб: 62 – на філософському, 88 – на юридичному, з яких 33 казеннокоштных, 111 своєкоштных, 6 – слухачі [9, 2 зв. – 13, 31 зв. – 42]. Плата за навчання для своєкоштных студентів з початку 1840/41 академічного року була встановлена в розмірі 14 карбованців сріблом на рік [25].

Для вступу до університету абітурієнти мали скласти іспити. При цьому зверталася особлива увага на схвальні свідоцтва про закінчення повного гімназійного курсу. Це надавало можливість розпочати випробування раніше від інших, або взагалі бути звільненими від них. Вступна кампанія відбувалася один раз на рік на початку першого піврічного курсу. Навчальний процес

поділявся на півріччя. Повний курс на філософському та юридичному факультетах становив чотири роки, на медичному – п'ять. Університетська вакація передбачалася двічі на рік: з 10 червня до 22 липня та з 20 грудня до 12 січня [2, 23, 25]. Без вторинних іспитів продовжували приймати випускників Першої Київської гімназії, які подавали задовільні атестати про закінчення повного курсу навчання, а також про хорошу поведінку [18]. Також відповідно до указу імператора від 14.03.1840 р. до Київського університету за результатами вступних іспитів зараховували молодих людей, які з поважних причин не навчалися в гімназіях або не закінчили повного гімназійного курсу. Проте зазначена норма була чинна лише впродовж 1840 р. [1, 626 – 627].

Зазначимо, що Радою університету св. Володимира було ухвалено рішення щодо скасування піврічного розподілу навчального процесу. На думку Ради, викладання в університеті не поділяло на півріччя, а тривало безперервно до завершення навчального року. Термін вакації було зміщено з 10 червня до 1 серпня та з 20 грудня до 7 січня [6, 45 – 46].

Інструктивним листом Ради університету св. Володимира на ім'я попечителя Київського навчального округу № 365 від 02.04.1838 р. було встановлено термін подання клопотань про вступ до закладу з 1-го червня до 1-го серпня. Іспити призначено з 22-го липня. Для проведення вступного випробування створено три екзаменаційні комітети. Перший комітет на чолі з проректором С.О. Богородським приймав іспити із закону Божого, священної та церковної історії. Для абітурієнтів греко-російського віровчення – під керівництвом професора богослів'я І.М. Скворцова, римо-католицького віровчення – професора богослів'я Г.П. Головинського. З курсу російської словесності екзаменував М.О. Максимович, з латинської мови – М.Ю. Якубович, грецької – І.Я. Нейкірх. Другий комітет на чолі з деканом фізико-математичного факультету С.Ф. Зеновичем екзаменував з математики (Г.В. Гречина), фізики (В.П. Чехович), німецької мови (В.Ф. Федоров); третій комітет під керівництвом Г.М. Даниловича – з географії та статистики (С.М. Орнатський), логіки (О.М. Новицький), історії (О.О. Федотов-Чеховський), французької мови (С.М. Орнатський) [26].

Іншим інструктивним листом Ради на ім'я попечителя Київського навчального округу № 762 від 26.07.1839 р. для прийому вступних випробувань також було створено три екзаменаційні комітети. Перший під керівництвом декана О.М. Новицького екзаменував абітурієнтів із закону Божого, священної та церковної історії. Для здобувачів греко-російського віровчення – І.М. Скворцов, римо-католицького – законоучитель римо-католицького

віровчення при Київській 1-й гімназії. З курсу російської словесності під керівництвом М.О. Максимовича, латинської та грецької мови – І.Я. Нейкірха. Другий комітет на чолі з О.О. Федотовим-Чеховським – з історії (О.І. Ставровський), географії та статистики (О.О. Федотов-Чеховський), французької мови (В.Ф. Домбровський). Третій комітет на чолі з Р.Е. Траутфеттером – з математики (М.А. Дьяченко), фізики (О.М. Тихомандрицький), німецької мови (Р.Е. Траутфеттер) [27].

У 1840 р. термін подання клопотань для вступу до університету було призначено з 15 липня до 1 серпня. Початок іспитів – з 22 липня у складі трьох комітетів. Перший – під керівництвом декана І.Я. Нейкірха здійснював випробування з закону Божого (І.М. Скворцов, Г.П. Головинський), російської словесності (М.Т. Костирь), латинської та грецької словесності (І.Я. Нейкірх). Другий комітет на чолі з проректором С.М. Орнатським – з логіки (О.М. Новицький), всесвітньої та російської історії (О.І. Ставровський), географії та статистики (В.Ф. Домбровський), французької мови (С.М. Орнатський). Третій комітет під керівництвом декана В.Ф. Федорова – з математики (М.А. Дьяченко, О.М. Тихомандрицький), фізики (В.П. Чехович), німецької мови (В.Ф. Федоров) [11, 2, 17 – 17 зв.].

Рішенням Ради Київського університету № 355 від 04.04.1841 р. було регламентовано термін подання клопотань для вступу з 1 липня до 1 серпня. Іспити передбачалося розпочати з 22 липня. Для проведення вступної кампанії було створено також три комітети. Перший, на чолі з деканом О.О. Федотовим-Чеховським, екзаменував у законі Божому, священній та церковній історії. Абітурієнти православного віровчення – під керівництвом І.М. Скворцова, римо-католицького – під керівництвом Г.П. Головинського. До функціональних обов'язків екзаменаційної комісії першого комітету входив прийом іспитів з російської словесності (М.Т. Костирь), латинської та грецької мови (О.К. Деллен). Другий комітет на чолі з деканом О.М. Новицьким екзаменував з логіки (О.М. Новицький), всесвітньої та російської історії (В.Ф. Домбровський, М.Д. Іванішев), географії та статистики (О.І. Ставровський), французької мови (О.Ф. Міддендорф). Третій комітет під керівництвом декана Р.Е. Траутфеттера – з математики (М.А. Дьяченко, О.М. Тихомандрицький), фізики (В.П. Чехович), німецької мови (Р.Е. Траутфеттер) [12, 1 – 1зв., 17 – 18].

Статутом було визначено вимоги до здобувачів наукових ступенів кандидата, магістра та доктора. Так, студентам, котрі закінчили з відзнакою повний курс наук, могли безпосередньо присвоїти ступінь кандидата. Інших

студентів, а також ліцеїстів, які отримали позитивні атестати та право на класний чин, допускали до випробування на кандидатський ступінь. Через рік після присудження ступеня кандидата наук здобувачі мали право брати участь у випробуванні на ступінь магістра, а ще через рік – доктора. Здобувачі наукових ступенів, які не слухали лекцій в університеті або ліцеї, мали, насамперед, скласти студентські іспити. Іноземці зі ступенем доктора наук допускалися до складання іспитів спочатку на ступінь магістра, а через рік після присудження останнього – доктора [2, 26 – 28]. Для здобуття ступеня кандидата наук необхідно було подати документи про народження, стан і поведінку (останнє для осіб, які не були студентами Київського університету); магістра – диплом кандидата наук і свідоцтво про поведінку; доктора – диплом магістра та свідоцтво про поведінку [8].

Зауважимо, що професорсько-викладацький склад університету мав, окрім наукових, ще й державні чини. Зокрема, ректор упродовж перебування на посаді вважався чиновником 5-го класу, якщо вищого чина не мав. Ординарні професори – 7-го, екстраординарні й ад'юнкти – 8-го. Викладачі з науковими ступенями під час вступу на державну службу затверджувалися в таких чинах: доктори – чиновник 8-го класу, магістри – 9-го, кандидати – 10-го. Студентам, котрі успішно закінчили університетський курс, присвоювали чин 12-го класу. Проте слід зауважити, що присвоєння чинів науковцям медичної, ветеринарної та фармацевтичної галузі відбувалося згідно з особливим Положенням [2, 30].

Заслуговує на особливу увагу статутне положення щодо створення особливих установ при університеті, згідно з яким передбачалося заснування двох інститутів – педагогічного та медичного, а також наукових товариств. Метою створення педагогічного інституту було поглиблення освіти майбутніх учителів для гімназій і повітових училищ. Зарахування відбувалось один раз на рік за призначенням Ради та з дозволу попечителя. Окрім вивчення теоретичного блоку акцентувалася увага на вагомості практичної підготовки. Так, студенти опановували практичні вправи обраної галузі науки, писали твори, виголошували промови, давали уроки. Зауважимо, що до педагогічної практики в навчальному закладі, але за згодою попечителя, могли бути допущені й своєкоштни студенти, які виявили бажання працювати в училищній установі. У цілому ж педагогічний інститут мав здійснювати підготовку не менше 20 казеннокоштних студентів. Випускники були зобов'язні прослужити не менше 6-ти років в училищному відомстві [2, 36 – 38]. Протягом 1838 р. до інституту на казенне утримання було прийнято 21 чоловік, з них 3-х пансіонерів [5, 114].

Статут 1835 р. регламентував відкриття при медичних факультетах медичних інститутів. У Київському університеті св. Володимира медичний факультет було відкрито в 1842 р., проте заснування першого класу медичних наук припадає на кінець 1841 р. [4, 128 – 129].

Функціонування наукових товариств спрямовувалось на вдосконалення діяльності певних галузей науки, а саме: товариство російських старожитностей, мінералогічне товариство тощо. Зазначеним товариствам надавалася право мати дійсних, почесних членів і кореспондентів з російських підданих та іноземців [2, 38 – 39].

Проектом статуту 1833 р. передбачалося створення спеціальної виховної установи – Інституту казеннокоштных студентів кількістю 50 осіб [3]. Зазначена норма була збережена. Проте Рада університету вважала, що ті студенти, які готувалися до державної діяльності за напрямом "Правознавство", вступали на юридичний факультет й утворювали юридичний інститут університету св. Володимира. Останній у процесі внутрішнього управління керувався однаковими правилами з педагогічним інститутом. Окрім опанування теоретичного блоку, студенти виконували практичні справи під керівництвом одного з професорів. Випускники юридичного інституту зобов'язані були прослужити 6 років за направленням керівництва, а саме: ті, хто сповідували греко-російську та греко-уніатську віру – у Київській, Волинській та Подільській губерніях; ті, хто сповідували римо-католицьку віру – в усіх інших губерніях. Зауважимо, що для тих, кого направляли працювати до Сибіру, термін служби скорочувався вдвічі. Вони користувалися всіма правами та перевагами, що надавалися для працівників Сибіру [6, 58 – 58 зв.].

Висновки. Отже, судячи з проаналізованих документів, ми доходимо висновку, що освітня діяльність Київського університету в дискурсі правового регулювання протягом 1838 – 1841 рр. лише частково зумовлювалась дією положень Загального Статуту російських імператорських університетів 1835 р. Про це свідчить факт внесення Радою установи змін до окремих положень Загального Статуту. Характерними були також певні міждокументальні суперечності на нормативно-правовому рівні (визначення терміну повноважень окремих керівників освітньої установи). До безсумнівного позитиву відносимо появу окремих розділів про педагогічний, медичний, юридичний інститути університету св. Володимира, заснування спеціальних наукових товариств, проходження практики казеннокоштними студентами, читання публічних лекцій з технічних наук.

Вивчення науково-теоретичних джерел дає нам можливість визначити іншу *тенденцію* розвитку освітньої діяльності досліджуваної установи обраного періоду – *структурно-змістової*, що відображає подальшу структуру адміністративно-освітнього функціонування університету; прагнення до інформаційної ідентичності актових історико-педагогічних джерел законодавчого та громадського спрямування (статутні положення з наказами про призначення/звільнення) тощо. Подальший розвиток освітньої діяльності навчального закладу в дискурсі правового регулювання пов'язаний з уведенням у дію Статуту Київського університету від 15.07.1842 року.

ЛІТЕРАТУРА

1. Дополнение к сборнику постановлений по Министерству народного просвещения. 1803 – 1864. – СПб.: Тип. Импер. Акад. Наук, 1867. – 1096 с.
2. Общий Устав Императорских российских университетов. – СПб.: Тип. Импер. Акад. Наук, 1835. – 50 с.
3. Проект устава университета св. Владимира // Журнал Министерства народного просвещения. – 1834. – № 2. – С. СІ – СХХІІІ.
4. Сборник постановлений по Министерству народного просвещения. – С.-Пб.: Тип. В.С. Балашёва, 1876. – Т. 2: Царствование императора Николая I. 1825 – 1855. Отд. 2. 1840 – 1855. – 1648 с.
5. Годовой отчёт университета св. Владимира за 1838 год. – ДАМК. – Ф. 16. – Оп. 465. – Спр. 46. – Арк. 1 – 174.
6. Дело канцелярии попечителя Киевского учебного округа относительно распространения отдельных параграфов Общего Устава Императорских российских университетов на университет св. Владимира. – ЦДІАК України. – Ф. 707. – Оп. 3. – Спр. 336. – Арк. 2 – 308.
7. Ежемесячные донесения инспектора студентов университета св. Владимира. – ЦДІАК України. – Ф. 707. – Оп. 4. – Спр. 48. – Арк. 1 – 83.
8. Замечания Совета Императорского университета св. Владимира, сделанные при рассмотрении Положения об испытании на учёные степени, Высочайше утверждённого 28.04.1837 года. – ДАМК. – Ф. 16. – Оп. 278. – Спр. 258. – Арк. 4 – 17.
9. Конduitные списки студентов университета св. Владимира за 1840/41 акад. год. – ЦДІАК України. – Ф. 707. – Оп. 7. – Спр. 9. – Арк. 1 – 42. – Зв.
10. Конduitный список студентов университета св. Владимира за 1-е полугодие 1839/40 акад. года. – ЦДІАК України. – Ф. 707. – Оп. 6. – Спр. 6. – Арк. 2. – Зв. 11.
11. О времени испытания для поступления в университет св. Владимира и о принятия в студенты университета в 1840 году. – ЦДІАК України. – Ф. 707. – Оп. 6. – Спр. 105. – Арк. 1 – 167.
12. О времени испытания в университет св. Владимира и о принятии в число студентов в 1841/42 году. – ЦДІАК України. – Ф. 707. – Оп. 7. – Спр. 136. – Арк. 1 – 147.
13. О мемориях и делах, производившихся в Совете и Правлении университета св. Владимира и Совете лица кн. Безбородько в 1839 году. – ЦДІАК України. – Ф. 707. – Оп. 5. – Спр. 69. – Арк. 1 – 31.

14. Отчёт университета св. Владимира за 1839 год. – ДАМК. – Ф. 16. – Оп. 465. – Спр. 49. – Арк. 1 – 162.
15. Отчёт университета св. Владимира за 1840 год. – ДАМК. – Ф. 16. – Оп. 465. – Спр. 51. – Арк. 1 – 181.
16. Отчёт университета св. Владимира за 1841 год. – ДАМК. – Ф. 16. – Оп. 465. – Спр. 53. – Арк. 2 – 174.
17. Письмо министра народного образования попечителю Киевского учебного округа от 17.11.1838 года № 12487 о назначении А. Тихомандрицкого и Н. Иванишева адъюнктами университета св. Владимира. – ЦДІАК України. – Ф. 707. – Оп. 4. – Спр. 310. – Арк. 12. – 12 зв.
18. Письмо министра народного образования попечителю Киевского учебного округа от 23.03.1838 года № 3506 относительно приёма в университет без испытаний выпускников Первой Киевской гимназии. – ЦДІАК України. – Ф. 707. – Оп. 4. – Спр. 68. – Арк. 3. – 3 зв.
19. Письмо министра народного образования попечителю Киевского учебного округа от 02.02.1839 года № 1341 об утверждении ординарного профессора С. Богородского проректором, И. Даниловича деканом юридического факультета университета св. Владимира. – ЦДІАК України. – Ф. 707. – Оп. 5. – Спр. 41. – Арк. 5
20. Письмо министра народного образования попечителю Киевского учебного округа от 22.06.1839 года № 6808 об утверждении ординарного профессора университета св. Владимира С.Н. Орнатского деканом юридического факультета. – ЦДІАК України. – Ф. 707. – Оп. 5. – Спр. 203. – Арк. 6.
21. Письмо министра народного образования попечителю Киевского учебного округа от 25.07.1839 года № 8115 об утверждении Императором К. Неволина в звании ректора университета св. Владимира. – ЦДІАК України. – Ф. 707. – Оп. 5. – Спр. 201. – Арк. 12. – 12 зв.
22. Письмо министра народного просвещения попечителю Киевского учебного округа от 28.03.1840 года № 3203 об утверждении М. Сычугова инспектором студентов университета св. Владимира. – ЦДІАК України. – Ф. 707. – Оп. 5. – Спр. 195. – Арк. 26.
23. Письмо министра народного образования попечителю Киевского учебного округа от 29.11.1841 года № 12002 об утверждении Императором К. Неволина в звании ректора университета св. Владимира. – ЦДІАК України. – Ф. 707. – Оп. 7. – Спр. 241. – Арк. 17. – 17 зв.
24. Письмо попечителя Киевского учебного округа Совету университета св. Владимира от 24.11.1841 года № 5633 об избрании ректора, проректора, деканов университетов Дерптского и св. Владимира на 4 года. – ДАМК. – Ф. 16. – Оп. 280. – Спр. 244. – Арк. 1.
25. Письмо ректора университета св. Владимира исправляющему должность инспектора студентов от 09.03.1840 года об установлении платы за обучение своекоштных студентов. – ДАМК. – Ф. 16. – Оп. 478. – Спр. 23. – Арк. 1.
26. Письмо Совета Императорского университета св. Владимира попечителю Киевского учебного округа от 02.04.1838 года № 365 относительно организации вступительной кампании в 1838 году. – ЦДІАК України. – Ф. 707. – Оп. 4. – Спр. 136. – Арк. 1. – 2 зв.
27. Письмо Совета Императорского университета св. Владимира попечителю Киевского учебного округа от 26.07.1839 года № 762 относительно производства испытания для желающих поступить в университет. – ЦДІАК України. – Ф. 707. – Оп. 5. – Спр. 252. – Арк. 1. – 1 зв.